

Kuva: Ilkka Lastumäki & Anu Hirvonen

Luonnehdinta

Vedenalaiset hiekkasärkät ovat yleensä rantavyöhykkeen läheisyydessä sijaitsevia, merenpohjasta kohoavia, pysyvästi veden alla olevia hiekkasärkkiä, joilla veden syvyys on harvoin yli 20 m. Hiekkasärkät muodostuvat pääasiassa hiekasta, mutta kiviä ja lohkareita esiintyy yleisesti hiekan joukossa. Vedenalaiset hiekkasärkät esiintyvät lähinnä jäätikön sulamisvesivirtojen muodostamilla kerrostumilla. Hiekkasärkkiä on Suomessa yhdistyneinä laajoihin moreeni-, lieju-, hiesu- ja hiekkapohjiin. Vedenalaiset hiekkasärkät ovat dynaamisia ja voivat liikkua virtausten mukana.

Vedenalaiset hiekkasärkät voivat olla kasvittomia tai niillä voi esiintyä pehmeillä pohjilla eläviä uposkasveja ja leviä kuten meriajokasta, vitoja, hapsikkaita ja näkinpartaisleviä. Hiekkasärkillä elää myös tyyppillisiä pehmeiden pohjien pohjaeläimiä kuten lieju-, hieta- ja sydänsimpukoita sekä monisukasmatoja.

Vedenalaisten hiekkasärkkien luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat puhdas hiekkapohja, pohjakasvuston (tietyillä alueilla etenkin meriajokaskasvustojen) esiintyminen, tiheys ja hyväkuntoisuus, hiekkasärkillä kutevien ja levähtävien kalojen, lintujen ja hylkeiden runsaus sekä rehevöitymättömyys: vähäinen sedimentaatio, varjostavien rihmalevien puuttuminen ja veden hyvä näkösyvyys. Alueella ei ole hiekan- tai soranottoa eikä laivaväyliä.

Levinneisyys

Vedenalaisia hiekkasärkkiä esiintyy hiekkapohjaisilla alueilla koko rannikolla. Meriajokasyhdyskuntia esiintyy Suomen lounaisessa ulko- ja keskisaaristossa, Ahvenanmaalla, Saaristomerellä ja Uudellamaalla.

Nykytila ja uhkatekijät

Vedenalaisten hiekkasärkkien tila on heikentynyt mm. merihiekan oton ja rehevöitymisen vuoksi. Pitkällä aikavälillä merihiekan ja soranotto saattaa vaikuttaa myös hiekkasärkkien esiintymiseen. Tulevaisuudessa Itämeren yleinen rehevöitymiskehitys heikentää entistään hiekkasärkillä kasvavien putkilokasviyhteisöjen elinolosuhteita. Tulevaisuudessa myös ilmastonmuutos todennäköisesti vaikuttaa vedenalaisten hiekkasärkkien tilaan.